

teljesen. Felmerül a kérdés, fontos, érdemes, muszáj, lehet vagy szükséges egyáltalán fenntartani ilyen típusú kapcsolatokat, vagy érdemes inkább elengedni, megnyitni az emberek közötti kötelekeket – a magunk kötelekeit? Mert végül kiderül, minden, amit lát és észlel az ember, minden viszontagságos pont és rezdülés, minden kapcsolat és kötelék, minden dermedtség, minden erőszak és szabadon kialakított reláció, nem más, mint a világon át megismert és leképezett, saját *tükörkép*.

(Tóth Krisztina: *Fehér farkas, Magvető, Budapest, 2019*)

Hörcher Eszter

Számot vetni, törekedni

Zsille Gábor legújabb, hatodik önálló verseskötete a *Készülődés* címet viseli. De mire készülődhet napjainkban egy lassan ötvenesztendő magyar költő? Mivel – hacsak nem ér meg szokatlanul hosszú életkort – vélhetően túl van már *az emberélet útjának felén*, hát óhatatlanul az elmúlásra is föl kell készülnie. Számot vet hát, és - ha költő - verseket arat.

A címadó vers első két sora így hangzik: „Ha minden szerencsésen alakul, / harminc év múlva majd kései verseket írok.” (104. oldal). Ráadásul ez a vers nem csak a kötet címét adja, de ajánlószöveggként megismétlődik a (nem mellesleg) igen esztétikus kiállítású könyv hátsó borítóján is, ami még hangsúlyosabbá teszi, s ami miatt az olvasóban óhatatlanul olyan érzés támad, hogy ez a szöveg kiemelkedően lényeges, mi több: kulcsfontosságú. Kulcs az értelmezéshez, megértéshez; segédeszköz, amellyel minél mélyebbre hatolhatunk a verseskötet világába. És bár a lírai én bevallja, nem tudja, „milyen a készülődés”, mégis foglalkozik vele. Ahogyan a halállal, a lezárással is. Az elmúlás-motívum vissza-visszatér a kötetben. Legerősebben a *Ha itt írának* című ciklusban, amelynek valamennyi verse a halállal, méghozzá pályatársak halálával foglalkozik. Különösen megrendítő módon egy párvers, a *Deák László készülődik* és a *Deák László meghal* (72-73. oldal), amelyet egy harmadik, szintén Deák Lászlóra emlékező szöveg szavakból emelt triptichonná emel (*Visszaút*, 74., oldal). Ebben a ciklusban Zsille fölidézi még Bella István, Lázár Ervin, Nagy Gáspár, Hárs Ernő, Prágai Tamás, Csoóri Sándor, Oláh János, Vasadi Péter és Csontos János alakját is, és ezáltal a búcsúzás, a gyász és a halállal szembeni tehetetlenség érzésének lírai ábrázolása mellett egyfajta magánkánont is létrehoz.

Ám, akármennyire is túl jár már *az emberélet útjának felén*, nem csak a végre készülődhet az ember és a költő, hanem - legalábbis Zsille eddigi pályáját és habitusát ismerve - az új kihívásokra, a tökéletesedésre ugyancsak. Zsille Gábor indulása óta folyamatosan nagyon tudatosan építkezik, fejlődik, változik, keresi az útját és az új, kevésbé kitaposott ösvényeket. Soha nem állapodik meg, nem tekint úgy magára, mint aki meg- és beér-

kezett. Úton van, tanul, formálódik, igyekszik ki- és beteljesedni. Talán ezért képes olyan sokszínű lenni (és maradni): a halál, a gyász, az emelkedettség mellett új kötetében is helyet kapnak a humoros életérzések, a szerelem, az élet apróbb örömei és bosszúságai.

Zsille humora gyakorta önironikus – kitűnő példája ennek a *Néhány kendőzetlen szó a lét gyötrelmeiről*, a *Lélekvándor*, vagy éppen *A fizikusok*. A zsillei humor egyfajta esszenciájának tekinthető az *Egysoros* című, 16 soros vers, amelynek zárata ím-ígyen hangzik: „Így lepi el a világot / a mértéktelen bölcselkedés.” Van azonban ennek a humornak egy keserűdebb változata is, amely például a *Komment* című versből sejlik elő halványan. Abból a *Komment*ből, amely Karinthy *Barabbás* című novellájának versparafrázisa is lehetne, s amely tragikus, komor zárata ellenére sem mentes az ironikus humortól.

És kirajzolódnak Zsille Gábor új könyvéből a költő földrajzi kötődései is, amelyek elsősorban a *Létrejön egy sziget* című ciklusában érhetők tetten. A szerző mindössze három verset sorolt ebbe az egységbe, azonban mind a három szöveg haza-vers: az otthonhoz, a közösséghez és a költő életének tereihöz való kötődés jelenik meg bennük. Sok tekintetben nem könnyű, sőt, talán nem túlzás azt állítani, hogy egyre nehezebb a hazáról érvényesen írni, ám Zsillének ez sikerült. A *Zágrábból Pestre* című verset különösen fontosnak gondolom: megkapó a közösségi és az egyéni nézőpont organikus együttlévősége a soraiban. „A hazámról nem írhatok sokat, / szüntelen gyomorremegés, ez minden, / gyanakvó arcok, fullasztó ösvény, / és persze száz lelemény, kóbor ötlet, / a túlélés különféle módszerei.” – az első versszak máris kijelöl egy sajátos életérzést. Amolyan köztes-európaít. A küzdelmes szeretet érzése ez, az ésszerűtlen, már-már önpusztító ragaszkodásé, amely sosem öncélú és nem is lehet az. Bár Zsille sokkal lágyabb hangú és megengedőbb, megbocsátóbb, elnézőbb, s összehasonlíthatatlanul kevésbé harsány, a mélyben mégis ott dül benne is Ady gyűlölvé imádó, ostorozva rajongó szenvedélye. Csak a hazát és a nőt lehet így szeretni, mást semmit. És ezért a szeretetért folyamatosan meg kell harcolni és napról napra meg kell szenvedni, s megőrizni sem lehet másként, mint folyamatos munkával, figyelemmel, akarással, olykor kínnal, máskor vérrel és verejtékkel.

A *Készülődés* a megőrzés kötete is. A költő megőrizni vágyik mindazt, amitől azzá lett, ami, ugyanakkor tájékozódik a hogyan tovább?-ról. A válasz pedig csakis a megőrzésre méltónak ítélt értékek mentén formálódhat. Megőrizni és fejlődni, tökéletesedni és kiteljesedni – ezek a motívumok adják a *Készülődés* gerincét. Zsille Gábor ezzel a kötettel számot vet, egyúttal törekszik a továbblépésre, keresi a beteljesedés útját. Elhivatottan. Rendíthetetlenül.

(Zsille Gábor: *Készülődés*. Budapest, Magyar Napló, 2019)

Bene Zoltán